

Συνέντευξη του Γιώργου Κόρδη στους μαθητές του Β΄ Αρσακείου Γυμνασίου Ψυχικού

Πρωινό Παρασκευής 9 Ιανουαρίου 2026, ολόφωτο. Οι μαθητές των τμημάτων Β1 και Β3 του Β΄ Αρσακείου Γυμνασίου Ψυχικού επισκέπτονται τον διεθνώς διακεκριμένο ζωγράφο – αγιογράφο [Γιώργο Κόρδη](#) στο φιλόξενο εργαστήριό του [Εικονουργία](#), για να μιλήσουν μαζί του για τον ελληνικό τρόπο ζωγραφικής, να γνωρίσουν το έργο του και να συμμετάσχουν σε εργαστήριο αβγοτέμπερας. Ο Γιώργος Κόρδης καλωσορίζει τους μαθητές με κεράσματα και τους οδηγεί σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, όπου προβάλλει σε βίντεο σημαντικά του έργα: την ιστόρηση ορθοδόξων ναών στις Η.Π.Α., την Αυστραλία, την Ευρώπη (Μάνχαϊμ 2023), καθώς και άλλα κοσμικά και θρησκευτικά του έργα φτιαγμένα με διαφορετικές τεχνικές. Οι μαθητές, εντυπωσιάζονται. Στη συνέχεια, σε οικείο κλίμα θέτουν ερωτήσεις και συνδιαλέγονται με τον δημιουργό.

Μαρινίκη Μητροπούλου: Καλημέρα σας, κύριε Κόρδη. Σας ευχαριστούμε πολύ για τη φιλοξενία στην Εικονουργία και το εργαστήριο αβγοτέμπερας που οργανώσατε για εμάς. Θα ήθελα να μας μιλήσετε για τους λόγους που επιλέξατε τη βυζαντινή ζωγραφική.

Γιώργος Κόρδης: Αυτό είναι ένα αρκετά δύσκολο πράγμα, δεν μπορεί κανείς να το εξηγήσει απόλυτα. Η

αφορμή, εν πάση περιπτώσει, που δόθηκε, για να ακολουθήσω αυτόν τον δρόμο ήταν η εξής. Όταν σπούδαζα στη Θεολογική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α, με κάλεσε ένας συμφοιτητής μου, ο οποίος ήταν μοναχός στη Μονή Πεντέλης, ο Συμεών Συμεού, για να μου δείξει πώς φτιάχνουμε μια βυζαντινή εικόνα. Εγώ τότε δεν ασχολούμουν ακόμα καθόλου με τη ζωγραφική. Εκεί που πήγαμε μού έδειξε μια δουλειά την οποία είχε κάνει ο Ράλλης Κοψίδης, ο οποίος είναι μαθητής του Φώτη Κόντογλου, στον νάρθηκα της Μονής Πεντέλης, όπου ιστορεί τις ζωές νεομαρτύρων. Όταν λοιπόν μπήκα και είδα αυτόν τον χώρο, μού άρεσε πάρα πολύ, γιατί αυτή η ζωγραφική, αφενός μεν ήταν αγιογραφία, αλλά είχε και χαρακτήρα παραμυθιού. Αυτό αποτέλεσε αφορμή, για να αρχίσω να ψάχνω

τον χώρο της βυζαντινής ζωγραφικής, μια αναζήτηση που κράτησε πολλά χρόνια μετά.

Συμεών Αλεξανδρόπουλος: Από πού αντλείτε έμπνευση για τα θέματα που ζωγραφίζετε, όταν δεν ιστορείτε ναούς;

Πολλές είναι οι αφορμές. Αρκετές φορές εμπνέομαι από πρόσωπα της καθημερινής ζωής, περισσότερο, όμως, μου αρέσει πολύ να κάνω εικαστικούς διαλόγους με λογοτεχνικά κείμενα, είτε πεζά είτε ποιήματα, τα οποία ούτως ή άλλως διαβάζω. Διαβάζοντάς τα, παίρνω από αυτά αφορμές, σχηματίζω εικόνες και στη συνέχεια όλα αυτά τα μεταφέρω στη ζωγραφική.

Μαρίνα Πολύζου: Σας έχει τύχει να ξεκινήσετε ένα έργο και να μην το τελειώσετε;

Ποτέ. Όταν ξεκινάω κάτι το τελειώνω. Ακόμα και αν όταν το έχω προχωρήσει και δω ότι δεν είναι καλό, το τελειώνω και ποτέ δεν το διορθώνω, διότι πιστεύω ότι εκείνη τη στιγμή αυτός ήμουν και αυτό μπορούσα να κάνω. Θα κάνω κάτι επόμενο, ίσως καλύτερο...

Γιώργος Παπαδόπουλος: Έχω παρατηρήσει σε άλλες εκκλησίες ότι οι αγιογραφίες είναι πιο σκούρες από αυτές που μας δείξατε στα βίντεο να ζωγραφίζετε εσείς. Γιατί διαφέρουν στο χρώμα;

Πολύ ωραία και καίρια ερώτηση! Να ξεκινήσουμε λέγοντας ότι δεν είναι δεν ήταν πάντα έτσι. Στα 1000 αυτά χρόνια περίπου που γίνεται βυζαντινή ζωγραφική, από το τέλος δηλαδή της εικονομαχίας στα 843 μ.Χ. μέχρι σήμερα, υπάρχουν πολλές εκδοχές και πολλές, θα λέγαμε, επιλογές. Ως επί το πλείστον, ήταν αρκετά σκούρα τα χρώματα στις παλιές εκκλησίες, άλλοτε ήταν λίγο ανοιχτό μπλε, άλλοτε πιο σκούρο, μέχρι και μαύρο κάποιες φορές. Αυτό έχει να κάνει στο παρελθόν με τις συνθήκες φωτισμού των εκκλησιών, δηλαδή ήταν μικρές, κατά βάση, οι εκκλησίες, και με περιορισμένο φωτισμό, οπότε στην πραγματικότητα, κάνοντας μαύρο ή σκούρο τον κάμπο - κάμπο ονομάζουμε το φόντο-, και φωτεινά τα χρώματα των μορφών, αύξανε το κοντράστ, θα λέγαμε. Οπότε, μπαίνοντας σε ένα χαμηλά φωτισμένο χώρο, μπορούσες να δεις καλύτερα ό,τι εικονίζεται.

Οι σύγχρονες εκκλησίες, όπου δουλεύουμε, είναι μεγαλύτερων διαστάσεων, γιατί μπορούν πιο εύκολα να κατασκευαστούν. Στο παρελθόν δεν μπορούσαν εύκολα να φτιάξουν έναν μεγάλο ναό για κατασκευαστικούς, κυρίως, και στατικούς λόγους. Σήμερα μπορούμε να φτιάξουμε ναούς μεγάλων

διαστάσεων πολύ εύκολα. Οι πιο πολλές εκκλησίες που είδατε στο βίντεο είναι στην Αμερική. Πρόκειται για σιδηροκατασκευές οι οποίες στη συνέχεια ντύνονται με γυψοσανίδα και άλλα υλικά και γι' αυτό είναι

πιο εύκολο να φτιάξεις πια μια γιγαντιαία κατασκευή. Είναι, επομένως, μεγάλες κατασκευές με πολύ φως. Εκεί, λοιπόν, δεν επιτρέπεται να ζωγραφίσεις μια πολύ σκούρα σύνθεση, διότι θα είναι κάτι τρομερά βαρύ μέσα στο άπλετο φως και πραγματικά θα νιώθεις σαν να σε πλακώνει ο χώρος. Οπότε πάμε σε πιο ανοιχτόχρωμες επιλογές και από εκεί και πέρα αρχίζει πια η προσωπική, θα λέγαμε, αισθητική του καθενός: να μπορέσει να φτιάξει ένα περιβάλλον το

οποίο δεν θα χάνει την ατμόσφαιρά του, αλλά παράλληλα, θα έχει και τα κοντράστ που χρειάζονται. Γι' αυτό, όπως είδες, χρησιμοποιούμε ανοιχτόχρωμους κάμπους σε συνδυασμό με σκούρα στοιχεία, για να υπάρχει μια εναλλαγή τόνων, ένα εικαστικό ενδιαφέρον, μια λειτουργία. Δηλαδή ο επισκέπτης ενός ναού, όταν θα μπει μέσα, να μη δει ένα μονότονο πράγμα, αλλά να υπάρχει ενδιαφέρον, να προσελκύσει το βλέμμα, να δει τι ζωγραφίζεται.

Ανδρέας Γιαννακόπουλος: Ποιο είναι το πιο σημαντικό σας έργο και γιατί;

Πιο σημαντικό για μένα ή για τους άλλους; Είναι ένα μεγάλο ερώτημα.

Βασικά, ποιο είναι το πιο αγαπημένο σας έργο!

Αυτό είναι άλλο ερώτημα! Το σημαντικό, σίγουρα δεν είμαι σε θέση να πω, γιατί δεν ξέρω αν εγώ μπορώ να κρίνω τι είναι σημαντικό από αυτά που έχω κάνει... Αυτό θα το κρίνει ο κόσμος στον οποίο απευθύνομαι.

Αγαπημένο έργο σε επίπεδο αγιογράφησης; Και αυτό είναι δύσκολο να το πει κανείς, γιατί υπάρχουν πράγματα τα οποία σου αρέσουν σε μια δουλειά και κάποια πράγματα δεν σου αρέσουν πολύ. Συναισθηματικά, θα έλεγα, ότι μια δουλειά με την οποία είμαι συνδεδεμένος πολύ, είναι η εκκλησία που έχουμε κάνει στη Βουλιαγμένη. Η Παναγία Φανερωμένη. Αυτό είναι από τα αγαπημένα μου έργα.

Μαρινίκη Μητροπούλου: Πώς αποφασίζετε ότι ένα έργο σας έχει ολοκληρωθεί;

Εννοείς ένα θρησκευτικό έργο ή κοσμικό; Έχει διαφορά. Θα σου πω και για τα δύο. Στο εκκλησιαστικό σαφέστατα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί όλη η διαδικασία και το πώς αυτό εφαρμόζεται μέσα στον χώρο. Δηλαδή, αν πρόκειται για έναν ολόκληρο χώρο, θα πρέπει όλος ο χώρος να έχει καλυφθεί με ζωγραφική. Θα πρέπει να γίνουν τα περιφερειακά στοιχεία, ούτως ώστε, όταν ένα έργο τελειώνει, να δείχνει ότι είναι η

τελευταία φάση της αρχιτεκτονικής, να ολοκληρώνεται δηλαδή σαν σύνολο όλο το έργο αυτό, όσον αφορά το εκκλησιαστικό.

Τώρα, στα μη εκκλησιαστικά έργα, είναι ένα περίπλοκο πράγμα. Εξαρτάται το πώς δουλεύει ο καθένας. Προσωπικά, ένα έργο το ξεκινάω, το προχωράω και κάποια στιγμή νιώθω ότι δεν πρέπει να κάνω κάτι παραπάνω. Διότι, αν κάνω κάτι παραπάνω, το έργο θα γίνει επιτηδευμένο, δηλαδή θα έχει περισσότερα στοιχεία από όσα χρειάζονται. Αυτό όμως δεν είναι καθορισμένο, ούτε μπορώ να περιγράψω πότε ακριβώς συμβαίνει. Είναι μια αίσθηση την οποία αποκτάς, όπως περίπου όταν ετοιμάζεις ένα φαγητό. Φτιάχνεις ένα φαγητό, το δοκιμάζεις και λες «μέχρι εδώ είναι, μην το βράσω παραπάνω» ή «χρειάζεται λίγο παραπάνω». Είναι καθαρά θέμα αίσθησης και είναι, φαντάζομαι, εντελώς προσωπικό για τον κάθε ζωγράφο.

Ανδρέας Καλαμπάκας: Έχετε διαφορετικό συναίσθημα, όταν ζωγραφίζετε πάνω σε καμβά απ' ό,τι με ψηφιακά μέσα;

Πάρα πολύ ωραία ερώτηση, Ανδρέα! Όντως έχει διαφορά, είναι διαφορετικό πράγμα το να ζωγραφίζεις έναν καμβά ή στον τοίχο από το να ζωγραφίζεις ψηφιακά. Ξεκίνησα να ζωγραφίζω ψηφιακά το 2012. Ταξιδεύαμε τότε πολύ στην Αμερική κυρίως. Έλειπα για πάρα πολλούς μήνες από το σπίτι, οπότε δεν είχα δυνατότητα να ζωγραφίσω σε καβαλέτο. Τότε ανακάλυψα και αγόρασα μια ταμπλέτα Samsung και άρχισα να παίζω και αυτό με ενθουσίασε! Ήταν μια τρομερή εμπειρία, να μπορείς δηλαδή να κάνεις πάνω σε μια γυάλινη επιφάνεια περίπου ό,τι κάνεις σε ένα χαρτί. Έτσι ξεκίνησα την ψηφιακή ζωγραφική και γρήγορα ανακάλυψα μαζί με τα πλεονεκτήματα και κάποια προβλήματα. Δεν είναι η ίδια εμπειρία, και σίγουρα θέλει προσαρμογές· δηλαδή δουλεύεις σε μια πολύ μικρή επιφάνεια, κάτι που θα καλύψει

μια πολύ μεγαλύτερη! Για να γίνει ένα τέτοιο έργο, θα πρέπει να έχεις κατά νου ότι αυτό που φτιάχνεις

δεν είναι αυτό που θα δεις, αλλά ότι θα γίνει κάτι άλλο. Επομένως αυτό σε κάνει, θα λέγαμε, να δουλεύεις οραματιζόμενος αυτό που θα δεις.

Στην πορεία, όμως, ανακάλυψα ότι η ψηφιακή ζωγραφική δίνει μια δυνατότητα που δεν την προσφέρει η ζωγραφική με τέμπλες. Όταν δηλαδή ζωγραφίζω, και θέλω επί παραδείγματι να φτιάξω ένα κόκκινο ρούχο, θα πρέπει να σταματήσω να πάρω το αβγό, το νερό,

χρώμα κόκκινο, λίγο κίτρινο ... και να φτιάξω το χρώμα. Όλο αυτό το διάστημα μπορεί να μου πάρει και μερικά λεπτά· 3, 4, 5 λεπτά, δεν ξέρω, ανάλογα. Επομένως, σταματάω να δουλεύω, για να φτιάξω το χρώμα. Αυτό το κενό έχει επίπτωση στη ζωγραφική, διότι εγώ εν τω μεταξύ, ενώ ήθελα να φτιάξω επί παραδείγματι ένα κόκκινο, όταν έχω φτιάξει το κόκκινο, είμαι αλλιώς, δεν είμαι ο ίδιος!

Δουλεύοντας ψηφιακά, ανακάλυψα ότι αυτή τη διαδικασία την κάνω σχεδόν ενστικτωδώς, δηλαδή εκεί που δουλεύω, θέλω κόκκινο, παίρνω κόκκινο. Δουλεύω κατευθείαν, δηλαδή δεν μεσολαβεί ένα διάστημα και αυτό με βοηθά να ζωγραφίζω με έναν πιο αυθόρμητο και ενστικτώδη τρόπο. Αυτό απελευθέρωσε ζωγραφικά πάρα πολύ τη δουλειά μου. Επομένως, ναι, υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο ψηφιακό μέσο και στο συμβατικό. Σε ευχαριστώ πολύ για αυτή σου την ερώτηση!

Έκτορας Αργυρόπουλος: Πώς επιλέγετε τις σκηνές που ζωγραφίζετε στις εκκλησίες;

Και αυτή είναι ωραία ερώτηση. Υπάρχουν κάποια πράγματα τα οποία είναι σχετικά σταθερά στην αγιογράφηση ενός ορθόδοξου, τουλάχιστον, ναού: δηλαδή στον τρούλο θα μπει ο Παντοκράτορας, στην κόγχη στο ιερό θα μπει η Παναγία με τον Χριστό. υπάρχουν κάποια σταθερά πράγματα τα οποία τα ακολουθούμε και τα τηρούμε. Από κει και πέρα όμως υπάρχει αρκετή ελευθερία. Αυτό που συμβαίνει στο δικό μας συνεργείο είναι το εξής: Φτιάχνω μια πρόταση προς την εκκλησία και προς την Επισκοπή στην οποία ανήκει η εκκλησία, στην οποία περιγράφω αυτό το οποίο εγώ θα ήθελα να φτιάξουμε, ή αυτό το οποίο ταιριάζει στην αρχιτεκτονική. Διότι και αυτό είναι πολύ σημαντικό: Ότι φτιάξεις να δένει αρχιτεκτονικά. Κάνουμε την πρόταση, κάποιες φορές το δέχονται χωρίς κανένα πρόβλημα. Κάποιες

φορές υπάρχει ένας διάλογος, αντιπροτείνουν κάποια πράγματα, κάποιες επιλογές και μετά από έναν, θα έλεγα, δημιουργικό διάλογο, καταλήγουμε σε ένα αποτέλεσμα και προχωράμε.

Άγγελος Αμοργίνος: Ποια είναι πιο ευφάνταστη τεχνική που έχετε χρησιμοποιήσει;

Δεν είναι πολλές οι ευφάνταστες τεχνικές, αλλά το πιο περίεργο πράγμα που έχω κάνει, από άποψη

τεχνικής, είναι στη διάρκεια της πανδημίας. Άρχισα να ζωγραφίζω πάνω σε φύλλα μανόλιας. Στη γειτονιά όπου έμενα, έχει μια μανόλια, ένα δέντρο, από το οποίο είχαν πέσει στα φύλλα κάτω και είχαν ξεραθεί. Έχουν ένα πάρα πολύ ωραίο χρυσοκόκκινο χρώμα. Μού ήρθε, λοιπόν, η ιδέα να αρχίσω να ζωγραφίζω πάνω σε αυτά τα φύλλα! Πήρα τα φύλλα και δούλεψα με μαρκαδόρους και με ακρυλικά χρώματα και στη συνέχεια με

ένα πολύ λεπτό ρούτερ σχεδιάζα επάνω στα φύλλα. Αυτό θα έλεγα είναι ένα από πιο περίεργα που έχω κάνει. Παράλληλα, έχω κάνει εφήμερη τέχνη σε καφέ καπουτσίνο, σε υπολείμματα φαγητών, επάνω σε χαρτοπετσέτες. Αυτά είναι παιχνίδια, αλλά έχουν εικαστικό ενδιαφέρον, αφού μέσα από αυτές τις εφήμερες κατασκευές μπορεί κανείς παίζοντας να ομορφύνει τα πάντα, ακόμη και άχρηστα πράγματα, και τα σκουπίδια ακόμη!

Πηνελόπη Καλογριδάκη, Δανάη Καμπάνη: Κατά τη γνώμη σας, στη σημερινή κοινωνία, πιστεύετε ότι η βυζαντινή ζωγραφική μπορεί να προσφέρει κάτι σημαντικό στον κόσμο;

Εγώ, προσωπικά, το πιστεύω! Και τι είναι αυτό που πιστεύω ότι μπορεί να προσφέρει; Όπως έλεγα και στο βίντεο, η βυζαντινή ζωγραφική είναι κομμάτι της ελληνικής ζωγραφικής, έχει κάποια δικά της στιλιστικά χαρακτηριστικά, αλλά σαν τρόπος σκέψης, είναι ο ελληνικός εικαστικός τρόπος σκέψης. Στον ελληνικό εικαστικό γενικότερα τρόπο σκέψης, το βασικό του χαρακτηριστικό είναι το εξής. Για να το καταλάβετε, θα σας πω κάτι το οποίο το ξέρετε όλοι: Στο θέατρο, οι θεατές και το δρώμενο είναι στον ίδιο χώρο και χρόνο. Στον κινηματογράφο, που είναι ένας άλλος εικαστικός τρόπος σκέψης, ο οποίος ξεκινάει ουσιαστικά στην Αναγέννηση και φτάνει μέχρι τις μέρες μας, οι θεατές και το δρώμενο δεν είναι στον ίδιο χώρο και χρόνο. Οι θεατές είναι εδώ, ενώ το δρώμενο γίνεται αλλού. Στο θέατρο, όμως, οι

θεατές και το δρώμενο είναι στον ίδιο χώρο και χρόνο. Η βυζαντινή λοιπόν ζωγραφική, που είναι κομμάτι της ελληνικής ζωγραφικής και ανήκει στην στον ελληνικό τρόπο σκέψης, είναι θεατρικό γεγονός. Αυτό σημαίνει ότι στη βυζαντινή ζωγραφική προσπαθούμε να φέρουμε τα πράγματα εδώ. Να τα κάνουμε παρουσίες. Αυτό πιστεύω ότι είναι το πιο σημαντικό που μπορεί να προσφέρει η βυζαντινή ζωγραφική σήμερα. Θα ήταν πολύτιμο να γίνει ένας διάλογος πάνω σε μια τέτοια βάση.

Αλέξανδρος Κοπανάκης: Αν την ώρα που ζωγράφιζε τις αγιογραφίες στην εκκλησία κάνετε ένα λάθος, τι γίνεται;

Κάποιες φορές προφανώς γίνονται λάθη πολλά από όλους μας, και από μένα και από τους συνεργάτες μου. Υπάρχουν κάποια λάθη τα οποία πρέπει οπωσδήποτε να διορθωθούν. Υπάρχουν, όμως, κάποια άλλα λάθη που μερικές φορές δεν πρέπει να διορθωθούν, είναι μέχρι και ωραία! Δηλαδή μέσα από κάποια λάθη, πολλές φορές

προκύπτουν ενδιαφέροντα πράγματα και τα αφήνουμε. Όμως, αν είναι πολύ σοβαρά λάθη, πρέπει να διορθωθούν. Τότε πολύ απλά ξεκινάμε τη διαδικασία από την αρχή, δηλαδή σβήνουμε είτε όλα ή το κομμάτι που πρέπει να διορθωθεί, και ξαναπερνάμε όλα τα στάδια μέχρι να φτάσουμε εκεί που χρειάζεται, για να το διορθώσουμε.

Κατερίνα Ζηρίντση: Είχατε ποτέ δεύτερες σκέψεις για την επιλογή που κάνατε όσον αφορά το είδος ζωγραφικής, δηλαδή τη βυζαντινή τέχνη;

Όχι, ποτέ. Από την ώρα που κατάλαβα ότι μου ταίριαζε η βυζαντινή ζωγραφική, άρχισα πλέον να το ψάχνω πάρα πολύ. Μου πήρε πάρα πολλά χρόνια για να βρω τη δημιουργική πλευρά αυτού του πράγματος και αυτό μου έδωσε πάρα πολύ μεγάλη ελευθερία. Έχει πολύ μεγάλη ελευθερία και πάρα πολλές δυνατότητες. Συνεπώς, δεν με περιορίζει κάτι, για να πω ότι ασφυκτιώ εδώ μέσα και άρα θέλω

κάτι άλλο. Είναι ένας δρόμος πάρα πολύ μεγάλος και έχει δυνατότητες για άπειρα παρακλάδια. Επομένως, οποτεδήποτε νιώσω ότι πιέζομαι, παίρνω ένα παρακλάδι και πάω αλλού.

Κώστας Καλλής (Καθηγητής Τεχνολογίας): Τα πρόσωπα τα οποία χρησιμοποιείτε στις αγιογραφίες, είναι πανομοιότυπα κάθε φορά που κάνετε μία αγιογραφία; Δηλαδή η Παναγία είναι η ίδια ακριβώς σε όλες τις αγιογραφίες;

Σαν τύπος, κάθε μορφή έχει κάποια χαρακτηριστικά τα οποία είναι σταθερά. Από κει και πέρα, κάθε φορά γίνεται ξεχωριστό σχέδιο και σίγουρα έχει διαφορές. Προσπαθούμε να μην κάνουμε ποτέ το ίδιο πράγμα, ώστε ο κάθε ναός να έχει δική του ταυτότητα, δικό του χαρακτήρα, για να είναι ένα μοναδικό μνημείο.

Συμεών Αλεξανδρόπουλος: Γιατί διαλέξατε τον σουρεαλισμό στη ζωγραφική;

Δεν θα έλεγα ότι είναι σουρεαλισμός. Είναι ο ελληνικός τρόπος σκέψης. Στην ελληνική γλώσσα η ζωγραφική είναι γραφή. Είναι όπως, όταν γράφεις: έχεις στο μυαλό σου πάρα πολλά πράγματα. Αλλά η γραφή, εκ των πραγμάτων, έχει ένα είδος αφαίρεσης. Βάζεις πράγματα σε μια σελίδα, τα οποία πολλές φορές δεν συνδέονται στην πραγματικότητα, αλλά τα έχεις μέσα σου. Γράφεις τοποθετώντας πράγματα τα οποία δεν έχουν χρονική συνοχή. Εγώ, επειδή ακολουθώ αυτή την ελληνική γραφή, αυτό μου είναι φυσιολογικό αποτέλεσμα. Δεν είναι ο σουρεαλισμός, όπως τον ξέρουμε, το κίνημα του Μεσοπολέμου, σύμφωνα με το οποίο ο καλλιτέχνης προσπαθεί ενστικτωδώς, χωρίς την παρεμβολή του συνειδητού, να γράψει κάτι.

Καθόλου! Η δική μου επιλογή είναι συνειδητότατη. Απλώς ακολουθώ τη λογική της γραφής και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο βλέπεις αυτό το περίεργο στοιχείο, που το ερμηνεύεις ως σουρεαλισμό, ενώ δεν είναι σουρεαλισμός.

Νικολέτα Περδικάρη: Τι θα συμβουλευάτε κάποιον που ξεκινάει τώρα να ζωγραφίζει με τον βυζαντινό τρόπο;

Αυτό που θα συμβούλευα είναι ό,τι ακριβώς κάνω με τους μαθητές μου. Διδάσκω και εδώ, στην [Εικονογραφία](#), αλλά έχουμε και ένα διεθνές πρόγραμμα το [Writing the Light](#) με μαθητές από όλο τον κόσμο οι οποίοι μαθαίνουν μαζί μας αυτή την τέχνη. Εκείνο που τους συμβουλεύω και τους βοηθώ να κάνουν είναι να μάθουν αυτή την εικαστική γλώσσα, -όπως μαθαίνουμε σε μια γλώσσα το συντακτικό, τη γραμματική, το λεξιλόγιό της-, ώστε να γίνουν δημιουργικοί. Διότι ο βυζαντινός τρόπος είναι ένας πολύ δημιουργικός τρόπος γραφής - ζωγραφικής, αλλά πρέπει να μάθει κανείς πρώτα τη γλώσσα του.

Απομαγνητοφώνηση - επιμέλεια: Ειρήνη Φαραντούρη, Φιλολόγος - Αρχαιολόγος